

„Mi gondolkodunk, mielőtt cselekszünk”

Gladys Curimil vallomása

Amikor itt ülök a szövökeret előtt, egynek érzem magam a gyökereimmel. A szövés eleven energiaforrás, a legtisztább terápia! Amikor a vetélő a fonalak között siklik, ennek meditatív hatása van, és úgy érzem, összetartozom elődeim népével.

Mapucse vagyok. A *huinkák* nyelven ez azt jelenti: „a föld emberei”. A „huinkák” számunkra a többiek, a fehérek, a spanyol hódítók és azok leszármazottai. Mi már sokkal előbb itt voltunk, mint a huinkák, de ők tönkretették országunkat, és lerombolták kultúránkat. Most kísérletet teszünk arra, hogy az utolsó maradványokat megőrizzük gyerekeink és a jövőendő nemzedékek számára. Ez nem egyszerű, mert sok minden feledésbe merült, és a modern gazdaság tönkreteszi életünk alapját, a természetet.

Városom, Pitrufquén valamivel messzebb, fenn az Andokban fekszik. Korábban norfolkfenyők és más szent fák nőttek itt, manapság szinte már csak eukaliptusz- és erdei fenyő ültetvények léteznek. A faipar mindent letarolt. Egyáltalán nincs már erdő! A *macsi*, a mi gyógyító asszonyunk nem talál már gyógynövényeket! Hogyan maradjon hát életben a kultúránk?

Ellentétben a huinkákkal, mi, mapucsek gondolkodunk, mielőtt cselekszünk. Igen megfontoltak vagyunk, és óvatosan bánunk a termé-

szettel. Mivel figyelmesek vagyunk minden élő iránt, némelyek azt állítják, hogy lassúak és lusták vagyunk.

Negyven évet kellett megélnem, hogy észrevegyem, származásunk fontos számunkra. Ma elmondhatom: mapucse vagyok, és büszke vagyok rá! Amikor kicsi voltam, le kellett tagadnunk származásunkat. Az iskolában tilos volt saját nyelvünkön, mapudungunul beszélni. Már csak néhány olyan szóra emlékszem, amit a nagymamámtól hallottam. Otthon csak spanyolul beszéltünk a szüleinkkel. Tehát nem anyanyelvem a *mapudungun*, hanem fáradtságosan kellett elsajátítanom. Chilei módra gondolkodom, és mint a legtöbb mapucse, a városban nőttem föl. Hosszú éveken át sosem gondolkodtam el arról, hogy bennszülött származásom értékes lehet.

Ma egyre több mapucse védelmezi a jogait – de ha ezt tesszük, terroristáknak neveznek minket. Ennek hosszú hagyománya van. A velünk szemben alkalmazott törvények még a Pinochet-diktatúra idejéből származnak. Újból és újból tiltakozunk ez ellen. Mi békeszerető nép vagyunk, de közülünk sokan börtönben ülnek, mert tüntetéseken vettek részt, vagy elfoglalták ősi földjüket. Már halottaink is vannak, de azok a rendőrök, akik lelőtték ezeket az embereket, szabadon szaladgálnak.

Barátom, Don Florencio Manquilef révén jöttem a metrenkői mapucse-közösségbe. Azóta újjászületettnek érzem magam. Itt arról van szó, hogy erősítsük identitásunkat és öntudatunkat. Tanfolyamokat tartunk a mapudungun nyelvből, a szövésről, a történelemről és a hagyományos értékekről.

Látja ezeket a plakátokat a falakon? A legfontosabb szavak állnak ott mapudungunul. Az emberek eljönnek tanácsot kérni, vannak női csoportok, együtt főzünk, gabonakávé pörkölnünk, vitázunk a jogainkról. A legfontosabb mégiscsak az az ember számára, hogy tudja: Ki vagyok? Honnan jövök? Miért vagyok itt?

Idővel tudatosítottam, mit jelenet mapucsenak lenni. A gyerekeimnek is meg kell tanulniuk ezt – ez az én anyai felelősségem. A lányom 16 éves, igazi tinédzser, cigarettázik és bulizik, mindazonáltal időközben tudatosult benne, hogy mapucse anyja van. A férjem chilei, de sok vegyes házasság van, ez normális. Éppen ezért kell gondoskodnunk arról, hogy kultúránk ne menjen veszendőbe. Ezért dolgozom a közösségben. Az emberek azt hiszik, hogy a katolikus egyház irányít minket, de ez nem igaz. Én szabad ember vagyok, nem vagyok katolikus, a természetben és az élőlényekben hiszek, és ha több emberben meglenne ez a tisztelet, környezetünk nem szenvedne annyit.

Hagyományos tudásunk elveszett. Nekem is fáradtságosan kellett elsajátítanom. Most amikor csak lehet, népviseletben járok: a fejemet körülvevő ezüstékszert *trarilonkónak* hívják, ez a vállamon lévő, kék szegélyű fekete kendő az *ikulha*, ez a csodálatos bross pedig itt a mellemen egy *trapelakucsa*.

Fölismeri a kiterjesztett szárnyú sast? Ez valódi mapucse iparművészeti alkotás. Kedvelem a színes szalagokat, és a fejfedőmre erősített virágokat is. Néhány évvel ezelőtt még nem mertem volna így az utcára menni. Manapság egyre több olyan nőt lehet látni, aki öntudatosan hordja a népviseletet.

A legszívesebben szövök, ez szent dolog a mapucsek számára. Nehéz szavakkal kifejezni, de ez egész különleges élmény számomra. Nagyon boldog vagyok, hogy megtanultam.

Lejegyezte:
Constanze Bandowski

